

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Філологічний факультет

Т. М. ШЕВЧЕНКО

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Методичні вказівки до курсу
для студентів 1-го курсу денної форми навчання
філологічного факультету
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.01 «Українська мова
та література»

О д е с а
«Астропринт»
2 0 2 0

УДК 001.89(072)
ШЗ79

Автор: **Т. М. Шевченко**, д-р філол. наук, доцент, завідувачка кафедри української літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Рецензенти: **Н. В. Сподарець**, д-р філол. наук, доцент, професор кафедри загального та слов'янського літературознавства Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

М. Г. Якубовська, канд. філол. наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіакомунікацій Одеського національного політехнічного університету

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (протокол № 3 від 19 листопада 2020 р.)

Шевченко Т. М.

ШЗ79 Організація наукової роботи : Методичні вказівки до курсу для студентів 1-го курсу денної форми навчання філологічного факультету другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» / Т. М. Шевченко ; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. — Одеса : Астропринт, 2020. — 32 с.

Методичні вказівки спрямовані на організацію лекцій і практичних занять з курсу «Організація наукової роботи». Передбачено тематику лекційних та практичних занять, питання, що виносяться на обговорення, тести для перевірки знань, питання для контролю знань, рекомендований список основної і додаткової літератури.

Адресовано студентам філологічних спеціальностей.

УДК 001.89(072)

© Шевченко Т. М., 2020

З М І С Т

Загальні відомості	4
Програма курсу	6
Тематика лекцій і практичних занять	10
Тести для перевірки знань	17
Питання до контролю знань	27
Рекомендована література до курсу	29

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Навчальна дисципліна «Організація наукових досліджень» покликана спрямувати студентів-філологів на виконання ними магістерських досліджень, обов'язкових для отримання ними належної освітньої кваліфікації відповідно до стандарту вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України 20.06.2019 р. № 871). Вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Мета вивчення курсу: розкрити закономірності проведення сучасних літературознавчих досліджень, методика їх проведення, аналізу та обробки результатів, сформулювати у студентів цілісну систему знань про науково-дослідну роботу.

Завдання курсу:

- сформувати в студентів цілісну систему знань про сучасні літературознавчі дослідження, особливості їх проведення;
 - забезпечити оволодіння студентами основними засадами методології та методики літературознавчого дослідження;
 - надати уявлення про різноманіття методів організації та проведення сучасних досліджень, що ґрунтуються на аналізі художнього твору;
 - забезпечити оволодіння майбутніми філологами-магістрами вміннями здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал;
 - розкрити специфічні ознаки, притаманні проведенню філологічних досліджень у вищій школі;
- У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких питань: логіка та методи наукового дослідження.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань, зокрема підготовка наукової статті, складання тез, анотацій до наукової статті, підготовка схеми магістерського дослідження.

Під час лекцій, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти набувають такі **вміння та навички**:

1. Обирати (пропонувати, формулювати) тему літературознавчого дослідження.
2. Формулювати об'єкт, предмет, мету, завдання, гіпотезу дослідження, його новизну і актуальність.
3. Підбирати комплекс оптимальних методів для здійснення дослідження.
4. Опрацьовувати наукову літературу щодо методів літературознавчих досліджень та здійснювати дослідження серед своїх колег-студентів із використанням окремих методів наукових досліджень.
5. Готувати наукові повідомлення, писати наукові статті, виступати на наукових конференціях.

Студенти повинні **знати**:

- структуру магістерської роботи;
- сучасні методи літературознавчого дослідження;
- вимоги до змісту магістерської роботи з літературознавства;
- процедуру захисту магістерської роботи.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 год., з них: 20 год. — лекції, 8 год. — практичні заняття, 62 год. — самостійна робота.

Вивчення магістрами навчальної дисципліни «Організація наукової роботи» завершується складанням **заліку**.

ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовий модуль 1 **Організаційні аспекти наукової діяльності**

Тема 1. Організація науково-дослідної роботи в Україні. Літературознавство в Україні

Класифікація наук. Підготовка наукових кадрів. Науково-дослідницька робота студентів у вищій школі. Наукова робота студентів, що виконується в (поза) навчальний час. Методологічні основи наукового пізнання та творчості. Поняття про методологію та метод наукового дослідження. Типологія методів наукового дослідження. Нормативно-правова база наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні.

Актуальні питання сучасного літературознавства. Літературознавство в сучасній Україні.

Тема 2. Організація наукового дослідження з літературознавства

Вибір напрямку наукового дослідження та етапи НДР. Поняття наукової проблеми в дослідженні з літературознавства. Поняття теми дослідження та її формулювання. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження.

Порядок здійснення наукового дослідження. Етапи НДР. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації. Загальна характеристика інформації. Пошук необхідної інформації. Пошук інформації в бібліотеці. Комп'ютерні технології пошуку інформації. Порядок обробки та групування інформації.

Проведення теоретичних і практичних досліджень. Сутність, мета, завдання та етапи літературознавчих досліджень.

Тема 3. Обробка та оформлення результатів дослідження

Оформлення результатів магістерської роботи. Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження. Мова та стиль наукової роботи. Апробація та оприлюднення результатів магістерського дослідження. Впровадження та ефективність наукових досліджень. Формулювання наукової новизни та практичного значення отриманих результатів.

Наукова організація та гігієна розумової праці. Моральна відповідальність вченого.

Змістовий модуль 2 **Літературознавча методологія**

Тема 4. Літературознавчі методи дослідження

Сучасне літературознавство і проблеми його методології. Сучасне літературознавство в системі гуманітарних наук. Проблема точності та об'єктивності літературознавчого знання. Методологія літературознавства: принципи монізму і плюралізму. Методологічні дихотомії. Методологічна криза сучасного літературознавства: причини виникнення, сутність. Актуальні проблеми сучасного українського літературознавства, пошуки методології.

Літературознавчі методи XIX ст. Формування літературознавчої методології в межах академічних шкіл XIX століття. Біографічний метод. Міфологічні підходи. Культурно-історичні підходи. Духовно-історичний метод. Порівняльно-історична методологія. Соціологічна школа і марксистська критика. Психологічна школа. Методи літературознавства в українській науці XIX століття.

Тема 5. Формальна школа літературознавства: проблеми поетики

Лінгвістичні джерела російського формалізму. Розуміння завдань поетики. Концепція мистецтва як прийому. Прийом «одивнення». Дослідження фабули і сюжету, мотиву. Студії з поетичної стилістики і версифікації. Теорія літературного процесу у формалістів, динаміка жанрових систем.

Філологічний метод В. Перетца.

Тема 6. Американська «нова критика»

Текст як автономний естетичний предмет, його іманентний смисл. Метод «пильного читання» тексту. Розуміння структури і текстури. Літературно-критичні праці Т. С. Еліота і проблема художньої традиції. «Нова критика» і російська формальна школа.

Тема 7. Психоданаліз у літературознавстві. Розвиток психоданалітичної теорії і літературознавство ХХ ст. — початку ХХІ ст.

Основні аспекти психоданалізу З. Фройд. Несвідоме в психічній структурі особистості. Едипів Комплекс як головний код психоданалітичної теорії. Фройдівська теорія сублимації та сексуальності. Психоданалітичне тлумачення літератури в статтях З. Фройд «Поет і фантазування», «Достоевський батькоубивство».

Тема 8. Фройдизм і неофройдизм. Герменевтика, психоданаліз і літературознавство. Психодіографічний метод

Сновидіння як прототип інших видів психічної діяльності. Фройдизм як модернізм. Неофройдизм у ХХ столітті. Психоданаліз і лінгвістика. Вчення Ж. Лакана. Психоданалітична критика в українському літературознавстві ХХ — початку ХХІ століття.

Тема 9. Архетипна критика К.-Г. Юнга

Вчення К.-Г. Юнга про архетипи і колективне несвідоме. Мистецтво як форма репродукції архетипів. Архетипні сюжети і міфологія. Статті Юнга про літературу: проблема методу. Типологія жанрів в архетипній критиці Н. Фрая. Біблія як першодіф європейської літератури.

Тема 10. Структуралізм і постструктуралізм

Наукові джерела структуралізму: російський формалізм, Празький лінгвістичний гурток. Структурна лінгвістика Ф. де Соссюра: співвідношення знаку і означника, довільність процесу означування. Вчення про бінарні опозиції К. Леві-Строса.

Поняття «структурного аналізу». Структуралізм і психоданаліз. Тартуська школа структуралізму і структурний аналіз

твору в дослідженнях Ю. Лотмана. Постструктуралізм і деконструкція. Зародження постструктуралізму і розмивання поняття «структура».

«Текстуальний аналіз» Р. Барта як практика аналізу. Поняття інтертекстуальності. Текст і контекст, прототекст, архетекст, інтертекст. Феміністична критика і гендерні студії.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тематика лекцій

Лекція 1. Організація науково-дослідної роботи в Україні. Літературознавство в Україні

1. Класифікація наук. Підготовка наукових кадрів. Науково-дослідницька робота студентів у вищій школі.

2. Наукова робота студентів-філологів, що виконується в (поза) навчальний час.

3. Методологічні основи наукового пізнання та творчості.

4. Поняття про методологію та метод наукового дослідження.

5. Типологія методів наукового дослідження. Нормативно-правова база наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні.

6. Актуальні питання сучасного літературознавства. Літературознавство в сучасній Україні.

Тема 2. Організація наукового дослідження з літературознавства

1. Вибір напряму наукового дослідження та етапи НДР. Поняття наукової проблеми в дослідженні з літературознавства. Поняття теми дослідження та її формулювання.

2. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Мета і завдання дослідження.

3. Порядок здійснення наукового дослідження. Етапи НДР. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації. Загальна характеристика інформації.

4. Пошук необхідної інформації. Пошук інформації в бібліотеці. Комп'ютерні технології пошуку інформації. Порядок обробки та групування інформації.

5. Проведення теоретичних і практичних досліджень. Сутність, мета, завдання та етапи літературознавчих досліджень.

Лекція 3. Обробка та оформлення результатів дослідження.

1. Оформлення результатів магістерської роботи.

2. Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження.

3. Мова та стиль наукової роботи.

4. Апробація та оприлюднення результатів магістерського дослідження.

5. Впровадження та ефективність наукових досліджень.

6. Формулювання наукової новизни та практичного значення отриманих результатів.

7. Наукова організація та гігієна розумової праці. Моральна відповідальність вченого.

Лекція 4. Літературознавчі методи дослідження

1. Сучасне літературознавство і проблеми його методології.

2. Сучасне літературознавство в системі гуманітарних наук.

3. Проблема точності та об'єктивності літературознавчого знання.

4. Методологія літературознавства: принципи монізму і плюралізму. Методологічні дихотомії. Методологічна криза сучасного літературознавства: причини виникнення, сутність.

5. Актуальні проблеми сучасного українського літературознавства, пошуки методології.

6. Літературознавчі методи XIX ст. Формування літературознавчої методології в межах академічних шкіл XIX століття. Біографічний метод. Міфологічні підходи. Культурно-історичні підходи.

7. Духовно-історичний метод. Порівняльно-історична методологія.

8. Соціологічна школа і марксистська критика. Психологічна школа. Методи літературознавства в українській науці XIX століття.

Лекція 5. Формальна школа літературознавства: проблеми поетики

1. Лінгвістичні джерела російського формалізму. Розуміння завдань поетики. Концепція мистецтва як прийому. Прийом «одивнення». Дослідження фабули і сюжету, мотиву.

2. Студії з поетичної стилістики і версифікації. Теорія літературного процесу у формалістів, динаміка жанрових систем.

3. Філологічний метод В. Перетца.

Тема 6. Американська «нова критика».

1. Текст як автономний естетичний предмет, його іманентний смисл.

2. Метод «пильного читання» тексту. Розуміння структури і текстури. Літературно-критичні праці Т. С. Еліота і проблема художньої традиції.

3. «Нова критика» і російська формальна школа.

Тема 7. Психоаналіз у літературознавстві. Розвиток психоаналітичної теорії і літературознавство ХХ ст. — початку ХХІ ст.

1. Основні аспекти психоаналізу З. Фрейда.

2. Несвідоме в психічній структурі особистості.

3. Едипів Комплекс як головний код психоаналітичної теорії. Фрейдівська теорія сублимації та сексуальності.

4. Психоаналітичне тлумачення літератури в статтях З. Фрейда «Поет і фантазування», «Достоевський батьковбивство».

Тема 8. Фрейдизм і неофрейдизм. Герменевтика, психоаналіз і літературознавство. Психобіографічний метод

1. Сновидіння як прототип інших видів психічної діяльності. Фрейдизм як модернізм. Неофрейдизм у ХХ столітті.

2. Психоаналіз і лінгвістика. Вчення Ж. Лакана.

3. Психоаналітична критика в українському літературознавстві ХХ — початку ХХІ століття.

Тема 9. Архетипна критика К.-Г. Юнга

1. Вчення К.-Г. Юнга про архетипи і колективне несвідоме. Мистецтво як форма репродукції архетипів.

2. Архетипні сюжети і міфологія.

3. Статті К.-Г. Юнга про літературу: проблема методу.

4. Типологія жанрів в архетипній критиці Н. Фрая. Біблія як першоміф європейської літератури.

Тема 10. Структуралізм і постструктуралізм

1. Наукові джерела структуралізму: російський формалізм, Празький лінгвістичний гурток.

2. Структурна лінгвістика Ф. де Соссюра: співвідношення знаку і означника, довільність процесу означування. Вчення про бінарні опозиції К. Леві-Строса.

3. Поняття «структурного аналізу». Структуралізм і психоаналіз. Тартуська школа структуралізму і структурний аналіз твору в дослідженнях Ю. Лотмана.

4. Постструктуралізм і деконструкція. Зародження постструктуралізму і розмивання поняття «структура».

5. «Текстуальний аналіз» Р. Барта як практика аналізу. Поняття інтертекстуальності.

6. Текст і контекст, прототекст, архетекст, інтертекст. Феміністична критика і гендерні студії.

Практичне заняття 1 (2 год)

Формальна школа літературознавства: проблеми поетики

1. Лінгвістичні джерела російського формалізму.

2. Розуміння завдань поетики.

3. Концепція мистецтва як прийому. Прийом «одивнення».

4. Дослідження фабули і сюжету, мотиву. Студії з поетичної стилістики і версифікації.

5. Теорія літературного процесу у формалістів, динаміка жанрових систем.

Самостійна робота (16 год):

1. Наукові джерела структуралізму: російський формалізм, Празький лінгвістичний гурток.

2. Структурна лінгвістика Ф. де Соссюра: співвідношення знака і означника, довільність процесу означування.

3. Вчення про бінарні опозиції К. Леві-Строса. Поняття «структурного аналізу». Структуралізм і психоаналіз (Р. Барт, Ю. Крістева).

4. Тартуська школа структуралізму і структурний аналіз твору в дослідженнях Ю. Лотмана («Аналіз художнього твору»).

Основна література: [2; 11; 13; 14; 20].

Додаткова література: [5; 9; 13; 16].

Практичне заняття 2 (2 год)
**Американська «нова критика» і методи
«пильного читання» тексту**

1. Текст як автономний естетичний предмет, його іманентний смисл.

2. Метод «пильного читання» тексту (на прикладі аналізу К. Бруксом «Оди до грецької вази» Дж. Кітса).

3. Літературно-критичні праці Т. С. Еліота і проблема художньої традиції.

4. «Нова критика» і російська формальна школа: порівняльна характеристика.

Самостійна робота (16 год):

1. Перекладацький твір у контексті проблем національного літературного розвитку (мета перекладу; проблема відбору художніх творів).

2. Проблема перекладацької майстерності як проблема компаративістики.

3. Класифікація форм літературних зв'язків.

4. Критерії їх оціночної характеристики при порівняльному вивченні літературних взаємин.

Основна література: [8; 11; 12; 18].

Додаткова література: [7; 10; 12; 19].

Практичне заняття 3 (2 год)
Постколоніальна критика

1. Постколоніальні студії в літературознавстві.

2. Перегляд опозиції «центр / колонії» в літературному процесі. Література колишніх колоній як сфера застосування постколоніальної критики.

3. Зображення чужих цивілізацій у літературі. Зрощення постколоніальної критики з орієнталістськими студіями (Е. Саїд), з феміністичною критикою (Г. Ч. Співак). Рецепція Російської держави в праці Е. Томпсон «Трубадури імперії».

4. Постколоніальна критика в українському літературознавстві.

Самостійна робота (15 год)

1. Підготувати доповідь за матеріалами магістерської роботи.

2. Підготувати тези за матеріалами магістерської роботи.

3. Підготувати статтю за матеріалами магістерської роботи.

4. Наукові колективи та наукові школи, та їх роль у розвитку науки.

5. Організація роботи в науковому колективі. Основні принципи управління

6. Наукова організація та гігієна розумової праці. Моральна відповідальність вченого.

7. Постанови ОНУ імені І. І. Мечникова про академічну добросовісність.

Основна література: [1; 2; 5; 11; 13; 15].

Додаткова література: [2; 3; 8; 11; 17].

Практичне заняття 4 (2 год)

**Рецептивна естетика ідеї Е. Гуссерля
як основа феноменологічної критики**

1. Концепція «пізнання» літературного твору (Р. Інгарден). Женевська школа феноменологічної критики. «Онтологічна герменевтика» (М. Гайдаггер, Г.-Г. Гадамер). «Горизонт сподівань» як теоретичне поняття в рецептивній естетиці Г.-Р. Яussa. Історико-функціональна модель тексту В. Ізера. Рецептивна естетика в українському літературознавстві.

Самостійна робота (15 год)

1. Проблеми наратології.

2. Ознаки художньої оповіді: естетичність, фікціональність, наративність.

3. Оповідні інстанції: модель комунікативних рівней, абстрактний автор, фіктивний наратор, абстрактний читач, фіктивний читач або наратор.

4. Поняття «точки зору».

5. Розвиток наратології в українському літературознавстві.

6. Обробка результатів експериментальних досліджень. Основи теорії випадкових помилок та методів оцінки випадкових помилок у вимірюваннях.

Основна література: [11; 12; 13].

Додаткова література: [8; 9; 11; 13; 15].

ТЕСТИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. *Спілкування між вченими і фахівцями з наукової тематики має назву:*

- А. Комунікація;
- Б. Наукова комунікація;
- В. Симпозіум;
- Г. Наукова конференція;
- Ґ. Семінар.

2. *На підготовчому етапі наукового дослідження здійснюють:*

- А. Упровадження результатів дослідження;
- Б. Визначення об'єкта і предмета дослідження;
- В. Постановку проблеми;
- Г. Оформлення наукової роботи;
- Ґ. Добір і аналіз наукової і науково-популярної літератури.

3. *Предмет і об'єкт дослідження співвідносяться так, що:*

- А. Об'єкт ширший предмета;
- Б. Це тотожні поняття;
- В. Предмет ширший від об'єкта;
- Г. Вони існують незалежно одне від одного;
- Ґ. Вони ніяк не зв'язані між собою.

4. *Основні вимоги до теми дослідження такі:*

- А. Стислість;
- Б. Чіткість;

- В. Упроваджуваність;
- Г. Новизна.
- Ґ. Актуальність.

5. *Висновки наукової роботи — це:*

- А. Стислий узагальнений виклад найголовніших, з погляду автора, результатів, отриманих у процесі дослідження;
- Б. Частина всієї досліджуваної (генеральної) сукупності, що виступає безпосереднім об'єктом вивчення за розробленою методикою чи програмою добору;
- В. Метод дослідження, спрямований на аналіз чинних (раніше здобутих в інших дослідженнях) даних відповідно до нових завдань;
- Г. Етап дослідження, який припускає використання операцій порівняння, узагальнення тощо.
- Ґ. Короткий перелік зробленого в основній частині.

6. *Глосарій (від лат. glossarium це — словник перекладів чи тлумачень слів і виразів) це —*

- А. Тлумачний словник термінів чи виразів до певного тексту;
- Б. Структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті. У більшості випадків має тематичний заголовок, який передує родовому найменуванню «розділ» та її номер;
- В. Один із засобів графічного представлення кількісних даних;
- Г. Розташована на площині геометрична конструкція, система крапок, деякі з яких з'єднані відрізками; одна з найпростіших моделей взаємодіючих систем.
- Ґ. Перелік термінів, використаних у науковому дослідженні.

7. *Гіпотеза дослідження (від грец. hypothesis — підстава, припущення) — це:*

- А. Методологічна характеристика дослідження, наукове припущення, висунуте для пояснення якого-небудь явища, що потребує перевірки і теоретичного обґрунтування для того, щоб стати достовірним науковим знанням (теорією);
- Б. Один із засобів графічного представлення кількісних даних;

- В. Розташована на площині геометрична конструкція, система крапок, деякі з яких з'єднані відрізками; одна з найпростіших моделей взаємодіючих систем;
- Г. Структурно-композиційна одиниця тексту, розділу книги, статті;
- Ґ. Необхідний компонент вступної частини наукового дослідження.

8. *Дедуція (від лат. deductio — виведення) це —*

- А. Вид умовиводу і метод пізнання; перехід від загальних суджень до частини, від деяких пропозицій-посилок до їх наслідків;
- Б. Логічне міркування, у процесі якого з аргументів (доказів) виводить істинність чи хибність тези.
- В. Складник будь-якого доказу;
- Г. Те, що зумовлює що-небудь.
- Ґ. Дефініція.

9. *Магістерська робота — це:*

- А. Кваліфікаційна наукова праця, представлена на здобуття вченого ступеня і захищена привселюдно здобувачем (дисертантом);
- Б. Самостійно виконана письмова кваліфікаційна робота, що представляється студентами під час закінчення університетів і інших навчальних закладів;
- В. Обговорення якого-небудь проблемного питання на зборах, у публікаціях, бесіді;
- Г. Надрукований матеріал у збірнику наукових праць;
- Ґ. Стаття у науковому журналі.

10. *Науковий доказ це —*

- А. Логічна дія, у процесі якої істинність тої чи тої думки улаштовується за допомогою інших думок;
- Б. Частина наукової праці, що містить додатковий матеріал, що не є суттєвим для розуміння проблеми, однак корисний із практичної точки зору, що розкриває технологію дослідження;
- В. Вихідний принцип, позиція і спрямованість, орієнтація дослідження.

Г. Різновид джерел інформації про ту чи ту діяльність і результати цієї діяльності.

11. *Закономірність це* —

- А. Об'єктивно існуючий, повторюваний, стійкий, суттєвий зв'язок для групи явищ, що визначає процеси становлення та існування систем, що розвиваються;
- Б. Методологічна характеристика дослідження;
- В. Відношення, при якому зміни якоїсь однієї сторони спричиняють зміни іншої сторони;
- Г. Результат процесу пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини у вигляді представлень, поглядів, суджень, умовиводів, теорій;
- Ґ. Усі відповіді є правильними.

12. *Індивідуальна (первинна) інформація це* —

- А. Інформація про ознаки окремих об'єктів, що є одиницями досліджуваної сукупності;
- Б. Процес порівняння об'єкта з одним з відомих об'єктів, установлення збігу чого-небудь з чим-небудь;
- В. Розділ статистики, що розглядає індукцію, тобто поширення на великі групи об'єктів (популяції) висновків, зроблених при вивченні менших груп (вибірок);
- Г. Вид умовиводу і метод дослідження;
- Ґ. Усі відповіді неправильні.

13. *Інструментарій дослідження (від лат. instrumentum — знаряддя для роботи) це* —

- А. Сукупність методичних і технічних прийомів і операцій, що виступають у формі різноманітних документів (робочих матеріалів), котра спрямована на одержання за її допомогою інформації;
- Б. Емпіричний метод дослідження, збір первинної інформації шляхом інтерв'ю;
- В. Тлумачення, роз'яснення змісту явища чи тексту знакової структури, що сприяє їх розумінню;
- Г. Сукупність відомостей, необхідних для активного впливу на керовану систему з метою її оптимізації;
- Ґ. Це те саме, що й методи дослідження.

14. *Методика* — це:

- А. Сукупність приватних прийомів, засобів, процедур, що дозволяють застосовувати той чи інший метод до даної специфічної предметної галузі;
- Б. Непараметричний метод, що використовується для перевірки гіпотез про вірогідність різниці середніх при аналізі кількісних даних у популяціях з нормальним розподілом;
- В. Міркування дослідника про застосовані ним способи наукового пізнання;
- Г. Це те саме, що методологія дослідження;
- Ґ. Авторське використання чинних наукових методів.

15. *Методами теоретичного пізнання* є:

- А. Типізація;
- Б. Експеримент;
- В. Спосіб відображення життя;
- Г. Використання зображально-виражальних засобів;
- Ґ. Спостереження.

16. *До структури наукової теорії входять*:

- А. Вихідна теоретична основа;
- Б. Сукупність знання, що виводиться;
- В. Логіка розвитку теорії;
- Г. Альтернативні теорії;
- Ґ. Реалізація теорії у винаходах.

17. *Предметом літературознавства* є:

- А. Художня література;
- Б. Художня література і вся художня словесність світу: письмова й усна.
- В. Історія літератури;
- Г. Літературна критика;
- Ґ. Виключно белетристична література.

18. *Вимоги, що висувуються до наукової гіпотези*:

- А. Принципова перевірюваність;
- Б. Абсолютна достовірність;
- В. Евристична сила;
- Г. Простота;
- Ґ. Відповідність раніше установленим науковим положенням.

19. Установіть НЕПРАВИЛЬНУ відповідність між назвами методів і їх описом:

- А. Індукція — міркування від загального до приватного;
- Б. Синтез — рух думки від приватного до загального;
- В. Аналіз — розчленування об'єкта на складники;
- Г. Дедукція — практичне об'єднання об'єкта, що вивчається, в ціле.
- Ґ. Традукція — міркування від загального до приватного.

21. До поняття методу уналежнюємо:

- А. Структуралізм;
- Б. Символізм;
- В. Компаративізм;
- Г. Постмодернізм;
- Ґ. Постколоніалізм.

22. Які вчені були першими теоретиками нового історизму в США?

- А. Ж. Лакан та М. Фуко;
- Б. С. Грінблат та Л. Монтроуз;
- В. Б. Томас та О. Ворнер;
- Г. Дж. Доллімор та А. Сінфілд;
- Ґ. Вайт та Т. Еткінд.

23. Який принцип став «серцевиною» постструктуралізму?

- А. Принцип централізації;
- Б. Принцип універсалізму;
- В. Пошуку першопричини;
- Г. Принцип деконструкції;
- Ґ. Метафоризації.

24. Психоаналіз наприкінці ХІХ століття спочатку виникає у:

- А. США;
- Б. Франції;
- В. Україні;
- Г. Німеччині;
- Ґ. Великобританії.

25. *Феміністична критика почала формуватися на основі поглядів і праць дослідниці:*

- А. Сімони де Бовуар;
- Б. Ан Трістани;
- В. Моніки Плази;
- Г. Соломії Павличко;
- Ґ. Люс Ірігаре.

26. *Коли виникла як окрема галузь гей-лесбійська теорія критики?*

- А. На початку 60-х рр. ХХ ст.;
- Б. На початку 70-х рр. ХХ ст.;
- В. На початку 80-х рр. ХХ ст.;
- Г. На початку 90-х рр. ХХ ст.;
- Ґ. На початку ХІ ст.

27. *У межах лесбійської теорії критики виділяють два напрями:*

- А. Лесбійський фемінізм, феміністична критика;
- Б. Квір-теорія, лесбійський сепаратизм;
- В. Радикальний фемінізм, лесбійський сепаратизм;
- Г. Теорія нетрадиційної сексуальності, лесбійський сепаратизм;
- Ґ. Лесбійський фемінізм, теорія нетрадиційної сексуальності.

28. *Хто стояв біля витоків американської екологічної критики?*

- А. Дж. Клер, Т. Гарді, Дж. Бейт;
- Б. Р. Емерсон, М. Фюллер, Г. Д. Торо;
- В. М. П. Бранч, В. Рукерт, К. Крьобер;
- Г. Ч. Ґлотфелті, Р. Вільямс, У. Вордсорт;
- Ґ. Ш. Джефферіс, Б. Циммерман, А. Річ.

29. *Предметом екокритичних досліджень є:*

- А. Взаємозв'язок природи та культури як сферах функціонування людини, особливо репрезентація цього взаємозв'язку на рівні мови та літератури.
- Б. Такі поняття, як Зростання, Енергія, Баланс, Дисбаланс, Симбіоз, Взаємодія.

- В. Такі поняття, як ріст і енергія, рівновага й дисбаланс, симбіоз і взаємозалежність, задовільне чи незадовільне використання енергії та ресурсів.
- Г. Заперечення «соціального конструктивізму» і «лінгвістичного детермінізму» провідних літературних теорій (з їхнім наголосом на соціальній і мовній сконструйованості зовнішнього світу) і натомість обстоювання екоцентричних цінностей старанного дослідження, колективної етичної відповідальності й поваги до інтересів світу поза нами.
- Г. «Обіймання дерев», прагнення застерегти людей від загрози докільню з боку влади, промисловості, комерційних інтересів та неоколоніалізму.

30. *Де і коли виник термін «постколоніалізм»?*

- А. В англomовному середовищі наприкінці 20-х років ХХ століття;
- Б. В українomовному середовищі на початку 90-х років ХХ століття;
- В. В англomовному середовищі наприкінці 70-х років ХХ століття;
- Г. У французькомовному середовищі у 50-х роках ХХ століття;
- Г. У скандинавських країнах на початку 80-х років ХХ століття.

31. *Представники московського лінгвістичного кола — це:*

- А. Микола Трубецькой, Борис Ейхенбаум, Лев Якубінський;
- Б. Микола Трубецькой, Роман Якобсон, Борис Томашевський;
- В. Микола Трубецькой, Роман Якобсон, Віктор Школовський;
- Г. Юрій Тинянов, Роман Якобсон, Борис Ейхенбаум;
- Г. Роман Якобсон, Осип Брік, Микола Трубецькой.

32. *Структуралізм — це інтелектуальний рух, започаткований*

- А. У Франції в 1950-х рр.
- Б. В Німеччині в 1950-х рр.
- В. В Україні в 1950-х рр.
- Г. В Італії в 1950-х рр.
- Г. Немає правильної відповіді.

33. *Наратологія* — це:

- А. Інтелектуальний рух, започаткований у Франції в 1950-х рр.;
- Б. Течія постмодернізму, що проявляється в різних інтердисциплінарних варіантах феміністської теорії без єдиної школи;
- В. Розділ літературознавства, об'єктом дослідження якого є теорія оповіді;
- Г. Галузь знання про книгу, газету або інший бібліотечний документ;
- Ґ. Тут немає правильної відповіді.

34. *Засновником біографічного методу вважають:*

- А. Г. Лассуела;
- Б. Ж. Кейзера;
- В. Ш.-О. Сент-Бева;
- Г. Д. Спіда;
- Ґ. Р. Барта.

35. *Логічною основою компаративного методу є:*

- А. Аналогія;
- Б. Вимірювання;
- В. Зіставлення;
- Г. Абстрагування;
- Ґ. Ідеалізація.

36. *В основі історико-типологічного методу —*

- А. Ідеалізація;
- Б. Дедуктивний підхід;
- В. Індуктивний підхід;
- Г. Традуктивний підхід;
- Ґ. Аналіз і синтез.

37. *Назвіть неіснуючий метод опрацювання наукових текстів:*

- А. Реконструкція і апперцепція.
- Б. Аксиоматичний і аспектний.
- В. Дескриптивний і діахронічний.
- Г. Порівняльний і герменевтичний.
- Ґ. Деконструкція і дескрипція.

38. *Точність цитування передбачає...*

- А. Технічне звірення цитати з текстом оригіналу;
- Б. Дотримання вимог композиційної точності;
- В. Вибір для цитування такого уривку, у якому зосереджена логічно закінчена думка;
- Г. Лише принципове відтворення в цитованому уривку слів, пунктуаційних знаків, шрифтового оформлення «запозиченого» тексту;
- Ґ. Винятково точність пунктуації та орфографії.

39. *Структура визначення містить два компоненти:*

- А. Термін і визначуване, зміст якого потрібно розкрити;
- Б. Визначуване і слово, зміст якого потрібно розкрити;
- В. Дефініцію і визначаюче — поняття, яке розкриває зміст визначуваного;
- Г. Термін і дефініцію;
- Ґ. Термін і коментар до нього.

40. *Науковий виклад — це:*

- А. Монолог від першої особи однини;
- Б. Монолог від першої особи множини;
- В. Монолог від третьої особи однини;
- Г. Монолог від першої особи множини;
- Ґ. Безособова презентація тих чи тих положень.

ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Поняття та ознаки науки. Поняття та ознаки літературознавства.
3. Наукова діяльність і наукова праця: визначення понять.
4. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.
5. Наукова робота: поняття, види, загальна характеристика.
7. Система освітніх та освітньо-кваліфікаційних рівнів в Україні.
8. Система наукових ступенів і вчених звань в Україні. Умови їх присудження. Приклади наукового і ненаукового знання.
9. Поняття наукової роботи з літературознавства і порядок її виконання.
10. Структура наукової роботи з літературознавства, її обов'язкові елементи.
11. Визначення понять «проблема» і «тема».
12. Співвідношення об'єкта і предмета літературознавчого дослідження.
13. Мета і завдання літературознавчого дослідження.
14. Наукова інформація: поняття і види.
15. Основні характеристики теми літературознавчого дослідження.
16. Новизна як характеристика теми літературознавчого дослідження.
17. Технологія роботи над магістерською роботою з літератури.
18. Прийоми викладу наукового матеріалу в магістерській роботі з літератури.
19. Поняття академічної доброчесності.
20. Основні джерела наукової інформації.

21. Порядок роботи з науковою літературою.
22. Підготовка анотацій і тез.
23. Цитування в науковій роботі з літературознавства.
24. Систематизація наукової інформації.
25. Поняття методології, методики, методу.
26. Загальнонаукові, конкретно-наукові та спеціальні методи.
27. Методи емпіричних і теоретичних досліджень.
28. Застосування законів формальної і діалектичної логіки в наукових дослідженнях з літературознавства.
29. Сучасні літературознавчі методи дослідження.
30. Культурно-історичний метод.
31. Герменевтичний метод.
32. Теоретична і історична поетика
33. Ритуально-міфологічні дослідження
34. Компаративістика
35. Соціологічний метод у літературознавстві.
36. Психологічний метод у літературознавстві.
37. Формальна школа у літературознавстві.
38. Семіотичні дослідження.
39. Структурний метод у літературознавчих дослідженнях.
40. Постмодерністські методи аналізу художнього твору.
41. Рецептний метод.
42. Новітні методи дослідження у рамках культурних поворотів у гуманітаристиці.
43. Узагальнення результатів дослідження, формування власної наукової позиції.
44. Вимоги ДСТУ до оформлення науково-довідкового апарату (правила бібліографічного опису підручника, монографії, статті в науковому журналі, магістерської роботи).
45. Апробація результатів дослідження магістра.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Базова література

1. *Баррі П.* Вступ до теорії: Літературознавство і культурологія. К.: Смолоскип, 2008. 360 с.
2. *Барт Р.* Избранные работы. Семиотика. Поэтика. М.: Прогресс, 1989. 616 с.
3. *Брюховецький В.* Специфіка і функції літературно-критичної діяльності. К.: Наук. думка, 1986. 176 с.
4. *Будний В., Ільницький М.* Порівняльне літературознавство. К.: ВД КМА, 2008. 432 с.
5. *Гром'як Р.* Історія української літературної критики (від початків до кінця ХІХ ст.) Тернопіль: Підручники і посібники, 1999. 224 с.
6. *Державин В.* Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці. Івано-Франківськ: Плай, 2005. 492 с.
7. *Еко У.* Роль читача. Дослідження з семиотики текстів / Пер. з англ. Львів: Літопис, 2004. 384 с.
8. *Енциклопедія постмодернізму* / за ред. Ч. Вінквіста, В. Тейлора: пер. з англ. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
9. *Історія психоаналіза в Україні* / Сост. И. И. Кутько, Л. И. Бондаренко, П. Т. Петрюк. Харків: Основа, 1996. 360 с.
10. *Квіт С.* Герменевтика: посібник. К.: ВЦ «Києво-Могилянська академія», 2005. 42 с.
11. *Козлик І.* Літературознавчий аналіз художнього тексту / твору в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії. Vychází péčí Středoevropského centra slovanských studií ve spolupráci s Českou asociací slavistů a Ústavem slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Brno, 2020. 238 с.
12. *Лексикон загального та порівняльного літературознавства* / за ред. А. Волкова, О. Бойченка та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
13. *Література.* Теорія. Методологія / упоряд. Д. Уліцька. К.: КМА, 2006. 543 с.

14. *Слово. Знак. Дискурс.* Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / [за ред. М. Зубрицької]. Львів : Літопис, 2002. 832 с.
15. *Ткаченко А.* Мистецтво слова: Вступ до літературознавства: Підручник для студентів. Вид. 2-е. К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
16. *Ткачуж О.* Наратологічний словник. Тернопіль: Астон, 2002. 174 с.
17. *Тодоров Ц.* Поняття літератури та інші есе: пер. з фр. К.: ВД «Кієво-Могилянська академія», 2006. С. 5—21.
18. *Фізер І.* Психолінгвістична теорія Олександра Потебні: метаκριтичне дослідження. К.: Основи, 1993. 193 с.
19. *Фройд З.* Вступ до психоаналізу: Лекції зі вступу до психоаналізу з новими висновками. К.: Основи, 1998. 710 с.
20. *Хализев В. Е.* Теория литературы. М.: Высшая школа, 1999. 398 с.
21. *Шмид В.* Нарратология. М.: Языки славянской культуры, 2003. 312 с.
22. *Юнг К. Г., Нойманн Э.* Психоанализ и искусство: пер. с англ. М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 1996. 304 с.

Допоміжна література

1. *Антологія феміністичної філософії* / за ред. Елісон М. Джагер та Айрис Меріон Янг; пер. з англ. Б. Єгідис; наук. ред. пер. О. Іващенко. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. 800 с.
2. *Безпечний І.* Теорія літератури. К.: Смолоскип, 2009. 388 с.
3. *Галич О., Назарець В., Васильєв Є.* Теорія літератури : підручник. К.: Либідь, 2006. 488 с.
4. *Гендерні студії в літературознавстві: навч. посібник* / за ред. В. Л. Погребної. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2008. 222 с.
5. *Гундорова Т.* Кітч і Література. Травестії. К.: Факт, 2008. 284 с.
6. *Зборовська Н. В.* Психоаналіз і літературознавство: посібник. К.: Академвидав, 2003. 392 с.
7. *Лановик М.* Теорія відносності художнього перекладу: літературознавчі проєкції. Тернопіль: РВВ ТНПУ, 2006. 470 с.
8. *Ласло-Куцюк М.* Засади поетики. Бухарест: Критеріон, 1983. 384 с.
9. *Леві-Строс К.* Структурна антропологія: пер. з фр. К.: Основи, 2000. 387 с.
10. *Лексикон загального та порівняльного літературознавства* / за ред. А. Волкова, О. Бойченка, І. Варича та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
11. *Лесин В. М., Пулинець О. С.* Словник літературознавчих термінів. Вид. 3-е. К.: Рад. школа, 1971. 486 с.

12. *Літературна компаративістика*. Вип. 1. К.: ПЦ «Фоліант», 2005. 362 с.
13. *Мітосек З.* Теорії літературних досліджень. Сімферополь: Таврія, 2005. 408 с.
14. *Наливайко Д.* Компаративістика й історія літератури. Харків: Акта, 426 с.
15. *Павличко С. Д.* Теорія літератури. К.: Основи, 2002. 680 с.
16. *Пахаренко В. І.* Основи теорії літератури. К.: Генеза, 2007. 294 с.
17. *Перкінс Д.* Чи можлива історія літератури? К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2005.
18. *Сторі Дж.* Теорія культури та масова культура / пер. з англ. Харків: Акта, 2010. 357 с.
19. *Годоров Ц.* Поняття літератури та інші есе. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006.
20. *Червінська О. В.* Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади. Чернівці: Рута, 2001. 56 с.

Навчальне видання

ШЕВЧЕНКО Тетяна Миколаївна

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ РОБОТИ

Методичні вказівки до курсу для студентів
1-го курсу денної форми навчання
філологічного факультету
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації 035.01 «Українська мова
та література»

Формат 60 × 84 / 16. Ум. друк. арк. 1,86.
Тираж 300 прим. Зам. № 701.

Видавництво і друкарня «Астропринт»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 1373 від 28.05.2003 р.)

65091, м. Одеса, вуд. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-14-25, 33-07-17,
(048)7-855-855

www.astroprint.ua, www.stranichka.in.ua
email: astro_print@ukr.net